

Ohoh! Tuli fakkisanoja!

Olen joskus kuullut laatijan suusta (onneksi aika harvoin) tuon tyypin ilmaisun. Laatija itsekin on ikään kuin hämmästynyt siitä, minkälaista sanastoa hänen ristikostaan löytyy. Sanoja "tulee" ristikkoon. Oma kokemukseni, yli 50 laatijavuoden ajalta, on, että laatimuksiini ei tule yhtään sellaista sanaa, jota minä en päättä siihen hyväksyä. Tarjolla niitä on koko laadinnan ajan, onhan niiden kirjainjakauma houkuttelevan hyvä.

Muutama fakkisana ei minusta tee ristikosta yksiselitteisesti huonoa, lähinnä ne ovat kauneusvirheitä. Mutta niiden vastapainoksi ristikosta pitää mielestäni löytyä jotakin arvokasta ja mieleen jäävää, jotta niiden olemassaolo tulee hyväksyttäväksi.

Kun laatija lyö ristikon sanarakenteesta suuren osan kiinni heti alussa, muiden ristikkoon tulevien mahdollisten sanojen lukumäärä vähenee. Tässä on yksi laatijan nuorallatanssimistilanteista. Ratkojat tykkäävät monipuolisista sanarakenteista mutta eivät fakkisanoista. Toisen lisäämisen lisää toista. Suo siellä, vetelä täällä!

Pääkuvalauseiden tiheä verkko lisää ratkomisen mielenkiintoa. Ristikolehden sivunkokoiseen ristikkoon saan itse rakennettua suht helposti neljän toistensa kanssa risteävän lauseen verkon. Silloin tosin jää aika vähän liikkumavaraa muun sanaston kanssa. Ajan mittaan oppii lauseiden sijoit-

telusta, että ei niiden avulla rakenna itselleen ylivoimaista tilannetta. Muun sanaston kanssa näissä kohdin fakkisana tai pari minusta on perusteltavissa, kun tuon lauseverkon saa säilytettyä.

Teemaristikon kanssa laatija on vähän samankaltaisessa tilanteessa. Mitä enemmän teemaan liittyviä sanoja, sen vähemmän pelivaraa muiden sanojen kanssa, varsinkin jos teemasanoissa on vielä paljon vieraita kirjaimia. Yhteen sivuun en ole onnistunut sijoittamaan kuin viisi Rollareiden hittibiisin nimeä. Tämän lehden maanantaiiset Histis-ristikot ovat teemaristikoiden huippua. Sinisellä väritettyjä teemasanoja on tiuhaan pitkin ristikkoo, silti muut sanat ovat yleensä hyviä perussanoja.

Laadin silloin tällöin ristikoihini laajempia aukioita. Yhdessä ristikossa voi olla useampi 5×5 ja 5×6 -kokoinen aukio (joskus harvemmin myös 5×7). Näissä ristikossa fakkisanoja on yleensä todella vähän. Miksiköhän? Yleisimmät fakkisanat ovat lähes kaikki nelikirjaimisia, joten kyseisiin aukioihin ei niitä ainakaan "tule" ja muutenkin tuntuu helpolta pitää fakkisanat poissa ristikon muiltakin alueilta.

Uskon, että yksikään laatija ei aloita laatimistaan fakkisanoista. Se, kuinka monta fakkia hän laatimukseensa päästää, on lähinnä kiinni hänen viitseliäisyydestään. Kun johtotähtenä on koko ajan ratkojan tyytyväisyys, uskon, että myös viitseliäisyyttä löytyy.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoihiseisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi
Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/